

Slovo k povzbuzení na čtvrtek 21. ledna 2021, sv. Anežky Římské, panny a mučednice
Biblická čtení: Žid 7,25 – 8,6; Ž 40; Mk 3,7-12

Milé sestry, milí bratři,

dnes slavíme další nesmírně oblíbenou starokřesťanskou svatou, mladičkou pannu a mučednici Anežku. Její kult se v latinské církvi ještě v křesťanském starověku natolik rozšířil, že její jméno se dostalo mezi několik svatých jmenovaných v Římském kánonu, základní eucharistické modlitbě západní církve (Římský kánon je nynější První eucharistická modlitba). Zaměříme dnes svou pozornost tudíž právě na ni, a to – podobně jako včera v případě svatého Šebestiána – opět formou jakéhosi „svatého medailonku“, „svatého obrázku“.

O svaté Anežce Římské se dočteme již ve starých římských martyrologiích ze 4. století. V témže století o ní píše ve své sbírce oslavných kázání *De virginibus* („O pannách“) svatý Ambrož, jeden ze čtyř velkých latinských církevních otců a arcibiskup milánský, čteme o ní u Prudentia, významného římského básníka, zmiňuje se o ní i svatý papež Damasus. O vlastním mučednictví se pak barvitě dočteme ve slavné *Passio*, v legendárním vyprávění, spisu, který sice byl připisován již svatému Ambrožovi, ale patrně je přeci jen o něco pozdější. Ještě v Konstantinově době, tedy před polovinou 4. století, je nad Anežčiným hrobem na Via Nomentana postavena bazilika nesoucí její jméno, bazilika svaté Anežky Vně hradeb.

Kdybychom se pokusili střípky z těchto pramenů dát nějak dohromady, bez hlubšího rozlišování přesného stáří či přísně historické věrohodnosti jednotlivých detailů (nezapomeňme, že taková je prostě *legenda*, neřeší až tak historicitu všech jednotlivin, ty mnohdy nelze zcela ověřit, ale vždy předává pravdivě celkový obraz, to podstatné na tom či onom světcí), rozvinula by se před námi asi následující mozaika:

Svatá Anežka (její jméno má nejspíše řeckou etymologii, znamená „čistá“, ale není úplně jisté, zda toto jméno skutečně nosila, anebo zda není spíše její charakteristikou) pocházela z urozené římské patricijské rodiny. Není jisté, zda její krátký život – stala se mučednicí v pouhých dvanácti či třinácti letech – se odehrál v době Deciova (císařem 249 až 251) či Valeriánova (císařem 253 až 260) anebo Diokleciánova (císařem 284 až 305) pronásledování, přičemž to poslední se zdá být nejpravděpodobnější. V každém případě během jednoho z těchto velkých pronásledování.

Jisté ale je, že byla křesťankou a že její mučednictví mělo dva důvody, podobně jako u řady jí podobných slavných panen mučednic: Nezřeknutí se křesťanské víry ani pod hrozbou krutého mučení ani v jeho průběhu a zachování panenství pro zasvěcení se nebeskému Snoubenci, Kristu. Jednotlivé prameny vyprávějí i detaily jejího *passio* („mučení“): Byla udána jako křesťanka, odsouzena k trestu smrti, protože se odmítla své víry vzdát, stejně jako odmítala jakékoli urozené nápadníky, včetně prefektova syna. A když pak byla odvedena do nevěstince, svlečena do naha a dána ke zneuctění římským mladíkům, zázrakem byla uchráněna zneuctění, když její nahotu přikryly dlouhé vlasy či oslnivá zář. Když se k ní měl přiblížit sám prefektův syn, padl na zem (jako) mrtev, na Anežčinu přímluvu byl zase vrácen k životu.

Anežka pak byla s'ata, a to způsobem, jak se zabíjejí obětní beránci (odtud pak starobylý zvyk, že právě na Anežčině hrobě se odnepaměti žehnají dva beránci, z jejichž vlny se pak tkají arcibiskupská palia). Stalo se tak na Circo Agonale, dnešní Piazza Navona v centru Říma. I nad místem její popravy byl vystavěn kostel nesoucí její jméno. V něm je uctívána její lebka, zbytek těla je uložen a uctíván v bazilice Sant'Agnese Furi le Mura.

Titul „svatá panna a mučednice“ shrnuje vlastně vše. U svaté Anežky – a to se také stalo důvodem její obrovské popularity a úcty k ní již krátce po její mučednické smrti – navíc je vše umocněno jejím mladičkým, dívčím věkem. Překrásně toto „umocnění“ vystihuje ve svém *De virginibus* právě svatý Ambrož: «Podle tradice byla umučena ve dvanácti letech. Jak odporná

krutost, která nešetřila ani tak mladistvý věk, ale jak veliká síla víry, pro kterou i tak mladistvý věk vydal svědectví. (...) Dívky v jejím věku nesnášejí ani rozhněvaný pohled rodičů a při píchnutí jehlou pláčou, jako by to byla hrozná rána. Ona nemá strach v krvavých rukou katů, nepohne se při smýkání a řinčení řetězů, je ochotna vydat své tělo meči zuřícího vojáka. Neví ještě, co to znamená zemřít, ale je připravena. (...) Je ještě příliš mladá pro trest, ale už zralá pro vítězství. Stěží může zápasit, ale snadno získává vítězný věnec. Dala příklad statečnosti, ač na to ještě neměla věk. (...) Všichni žasnou, že je už schopna vydat svědectví Bohu, a přitom pro svůj věk ještě nemůže právoplatně jednat. Ale dosáhne toho, že jí bylo svěřeno od Boha, co jí lidé dosud nesvěřili; neboť to, co přesahuje přirozenost, pochází od Původce přirozenosti».

Byla-li její obdivuhodná statečnost a pevnost v tak mladičkém věku důvodem rychlého a velikého rozšíření úcty k ní, důvodem, pro který zjihla srdce i velkých církevních otců, pak je to právě tato okolnost, která by i nás měla zasáhnout a oslovit.

Třeba v obecné rovině tím, jak někdy právě děti jsou schopny mnohem čistšího a pevnějšího křesťanství než my dospělí, jak mnohdy děti dokáží být mnohem statečnější než my, dokáží mnohem jasněji cítit, co je dobré a co je zlé, a to o to dobré se mnohem usilovněji snažit. Ne nadarmo Pán Ježíš říká «nebudete-li jako děti, do nebeského království jistě nevejdete». Takovou byla právě svatá Anežka.

Ale ona, jak krásně rozvinul svatý Ambrož, oslovuje i svým konkrétním mučednictvím: Musela snést a vydržet mnohem více než mnozí jiní, i mnohem starší, zralejší a zkušenější než ona sama, a přesto s Boží pomocí obstála. K lidskému životu prostě patří, že člověk musí mnohé těžké vydržet, že je podroben zkouškám a že by v nich měl s Boží pomocí obstát, jako svatá Anežka. S tím, že slabší leckdy obstávají lépe než ti (ve vlastních očích) silní, protože slabší snadněji chápou, že musí také hledat Boží pomoc.

Tíže a bolest života jsou někdy opravdu velké, nechce se nám je mnohé nést, doléhá na nás vše možné těžké, až někdy ztrácíme sílu a naději, ztrácíme vyhlídku na lepší časy. Nynější stále nekončící doba pandemie je těžká a ohrožující. Její negativní dopady jsou a ještě budou velké, nejen na zdraví lidí, ekonomiku a běžný život, ale neméně na psychiku, na mezilidské vztahy, dokonce leckdy i na vztah s Bohem, na víru v Boha. Pro některé je to vše již velmi devastující, stresující a vyčerpávající (zvláště pro ty, kteří sami sebe nasadili) a nelze to bagatelizovat, stejně jako nelze bagatelizovat zdravotní nebezpečí či smrtelnost pandemie.

Zvláště pro děti je to ale také těžké, pro děti, které se svou izolací od ostatních také tak trochu staly „obětními beránky“. Nynější situace jim bere cosi důležitého a krásného z jejich dětství. Rok pro dítě, rok nechození do školy, bez hraní si s kamarády, bez kroužků, bez normálního provozu i v kostele je přeci ukrutně dlouhý... A k tomu ještě spáry počítačových sítí, internetu a všeho toho, co z něj na děti útočí. Některé to snášejí dobře, skoro svatě, ne nepodobně svaté Anežce, ale rozhodně ne všechny...

Většina z nás nemusí problémy pandemie řešit „globálně“ či „celospolečensky“, rozhodovat o protiepidemických opatřeních, našťastí... Buďme proto aspoň trochu milosrdní k těm, kteří se aspoň o něco dobrého v nynější tak těžké situaci poctivě snaží, a za jejich snahu – i třeba chybující – jim také vděční. My bychom to mnohdy nedokázali možná lépe...

Křesťanským úkolem nás všech je ale obstát. Zejména tam, kam jsme konkrétně vrženi, je třeba snažit se být dobrými tam, kde je naše místo, dávat naději tam, kde mizí, pomáhat, kde to jen jde, chovat se zodpovědně, jak jen v rámci svých možností můžeme. Ať už nám je zde ve světě svěřeno cokoli.

A právě pohled na svatou Anežku Římskou – a na mnohé jí podobné, i z řad našich současníků, i z řad dětí – kéž nás povzbudí i v tom smyslu, že mnozí jiní, mnohokrát slabší a zranitelnější než my, museli a musí nést mnohem větší kříž a s Boží pomocí obstáli a stále obstávají...